

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра статистики

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 051 «Економіка»
за магістерською програмою професійного спрямування
Статистика бізнесу

за темою:
СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ ПРАЦІ
В УКРАЇНІ

Виконавець
студент 65 групи
ОЕФ факультету
Голубчикова Юлія Владиславівна

Науковий керівник
к.е.н., доцент Вітковська К.В.

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАТИСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ.....	6
1.1 Поняття ринку праці, його елементи та функції	6
1.2 Класифікація та сегментація ринку праці.....	10
1.3 Соціально-економічна сутність зайнятості та безробіття	15
РОЗДІЛ 2. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.....	23
2.1 Аналіз динаміки та структури зайнятості	23
2.2 Статистичний аналіз безробіття	33
РОЗДІЛ 3. СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТА МОДЕЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.....	46
3.1 Статистична характеристика попиту та пропозиції робочої сили...46	
3.2 Аналіз тенденції розвитку ринку працевлаштування та оцінка впливу факторів на рівень безробіття.....	51
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

В сучасних умовах розвитку національної економіки особливої уваги набувають проблеми ефективної зайнятості населення, створення ринку робочої сили та запобігання масового безробіття. Саме ринок праці сьогодні посідає центральне місце серед інших ринків країни. Його кон'юнктура формується під впливом багатьох факторів, як то спосіб господарювання та його структурні зміни, технічний та організаційний рівень підприємництва, кількісна та якісна збалансованість засобів виробництва та робочої сили, загальний стан розвитку системи господарювання.

Формування ринку праці є однією з найскладніших соціально-економічних проблем України, а проблема зростання безробіття та падіння зайнятості є найгострішою. Зайнятість та безробіття – це дві взаємопов'язані проблеми, які охоплюють не лише нашу державу – Україну, але й більшість країн світу. Через безробіття виникає замкнене коло проблем, таких як: міграція населення, зменшення рівня споживання, а відповідно і його виробництва, підвищення вимог до праці та її знецінення.

Безробіття набуває масового характеру та складає реальну загрозу для державного та суспільного благополуччя, відбувається зростання напруги на ринку праці, рівня та тривалості безробіття, поширюється розвиток вимушеної неповної та неформальної зайнятості, нелегальна трудова міграція тощо.

Безробіття відображає й економічні відносини щодо вимушеної незайнятості працездатного населення. Як бездоганно не працювали б ринкові механізми, нажаль, вони не можуть забезпечити повної зайнятості навіть за наявності вільних робочих місць.

Актуальність дослідження даної теми зумовлена тим, що в на сучасному етапі розвитку економіки особливої уваги набувають проблеми ефективної зайнятості населення України, створення ринку робочої сили і запобігання масового безробіття.

Значна кількість вчених займалися дослідженням ринку праці України. Зокрема, Демуш О. Б. в своїх дослідженнях описувала стратегічні напрями розвитку ринку праці в умовах трансформації економіки, Онікієнко В.В., Ткаченко Л.Г., Ємельяненко Л.М. визначили пріоритетні напрями розвитку ринку праці України, Афендікова Н. О. займалася вивченням особливостей формування ринку робочої сили в сільському господарстві.

Метою магістерської роботи є статистичне дослідження ринку праці України та виявлення основних тенденцій, що характеризують динаміку зайнятості та безробіття, надання ефективних рекомендацій щодо поліпшення становища на ринку праці в Україні.

Для досягнення поставленої мети у ході роботи були поставлені наступні завдання:

- 1) опис сутності категорії «ринок праці», його елементів і функцій;
- 2) розрахунок та аналіз основних показників ринку праці;
- 3) виявлення основної тенденції розвитку рівня безробіття та зайнятості у регіональному розрізі;
- 4) співставлення попиту та пропозиції робочої сили в Україні;
- 5) дослідження динаміки працевлаштування;
- 6) виявлення основних причин незанятості зареєстрованих безробітних;
- 7) визначення основних факторів, що впливають на рівень безробіття населення за допомогою побудови кореляційно – регресійної моделі;
- 8) визначення шляхів покращення роботи Служби Занятості;
- 9) запропонувати шляхи покращення становища на ринку праці

Об'єктом дослідження магістерської роботи є ринок праці України.

Предметом дослідження є теоретико – методологічні аспекти дослідження основних складових ринку праці в Україні..

Для вирішення поставлених у роботі завдань були використані наступні статистичні методи: статистичного спостереження, статистичного групування, методи відносних та середніх величин, методи аналізу ряду динаміки та

кореляційно – регресійний аналіз. Широко були застосовані методи табличного, графічного та схематичного представлення даних.

Магістерська робота складається з трьох розділів, в яких послідовно аналізується поставлена проблема.

У першому розділі розглянуто ринок праці, його основні функції та елементи, розкрито сутність безробіття та зайнятості, наведені їх основні форми та види, представлена сегментація ринку праці в Україні.

У другому розділі проаналізовані показники динаміки та структури зайнятості та безробіття (за місцем проживання, статтю та віковими групами). Здійснений регіональний розподіл рівня безробіття та зайнятості в Україні. Проаналізовано структуру неформально зайнятого населення за окремими статусами та виділені основні причини безробіття, а також запропоновані шляхи його подолання.

У третьому розділі здійснено аналіз динаміки кількості наявних вільних місць та чисельності зареєстрованих безробітних, представлено структуру навантаження зареєстрованих безробітних на 10 вакансій за професійними групами. Розглянуто динаміку рівня працевлаштування в Україні та запропонована стратегія модернізації праці Служби Зайнятості. За допомогою побудови кореляційно – регресійної моделі виявлено основні фактори, що впливають на рівень безробіття в Україні .

Інформаційною базою проведеного дослідження виступили нормативно-законодавчі акти України, дані офіційних статистичних збірників, наукові публікації вітчизняних і закордонних вчених, електронні ресурси офіційних сайтів Державної служби статистики та державних установ, результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинних даних про стан зайнятості та безробіття в Україні.

При виконанні дипломної роботи використовувались комп'ютерні програми Microsoft Word та Microsoft Excel.

ВИСНОВКИ

Ринок праці займає особливе місце в ринковій економіці, оскільки відтворення такого товару як робоча сила – це відтворення трудових ресурсів і в цілому продуктивних сил суспільства. Він є невід’ємною складовою частиною загальноекономічного ринкового механізму. Саме ринок праці повинен сприяти більш раціональному використанню трудового потенціалу країни, ефективному регулюванню руху незайнятої робочої сили. Він стає своєрідною ареною на поліпшення якісних характеристик працівників.

В даній випускній роботі проаналізовані такі важливі соціально-економічні показники, як чисельність зайнятого та безробітного населення. Детально описано сутність категорії «ринок праці», його елементів та основних функцій. Зроблений розрахунок основних показників ринку праці. Проаналізовано динаміку та структуру безробіття та зайнятості, виявлено основні тенденції розвитку рівня безробіття та зайнятості у регіональному розрізі. Наочно було представлено співставлення попиту та пропозиції робочої сили. Також проаналізовано динаміку та структуру кількості зареєстрованих безробітних, досліджена динаміка працевлаштування, виявлено основні причини незайнятості зареєстрованих безробітних.

Також були запропоновані шляхи покращення роботи Служби Зайнятості та побудована модель безробітного населення з результативним фактором «рівень безробіття».

В Україні у 2017 році найвищий рівень зайнятості спостерігався у населення віком 35-39 роки (77,6 %) та 40-49 років (77,3 %), а найнижчий – у вікової групи 60-70 років (13,9 %). Із загальної кількості чоловік в країні у працездатному віці частка зайнятих жінок становить 60,5 %, а чоловіків – 68,6%

За допомогою коефіцієнту демографічного навантаження працездатного населення було виявлено, що на 1000 осіб працездатного віку припадає 180 дітей до 16 років і 225 осіб у віці 60 років і старше.

Порівнявши рівень зайнятості населення України в міській та сільській місцевості, було виявлено, що значення даного показника для всього населення у містах (56,9%) перевищує його значення в селах (54,4 %) на 2,5 в.п., але в окремих вікових групах, а саме у 15-24 роки та 60-70 років, навпаки в сільській місцевості рівень зайнятості населення вищий, ніж у міській. Загалом простежується динаміка до зменшення рівня зайнятості, як у сільській місцевості (-0,5 в.п.), так і у міських поселеннях (-0,1 в.п.).

Найвищий рівень зайнятості був виявлений у м. Києві – 61,8%, Дніпропетровській (58 %) та Харківській (60,6%) областях, а найнижчий – у Волинській (48,8%) та Донецькій (49,4%) областях. Щодо Одеської області, то вона має середній показник серед усіх регіонів України, а саме 56,1% , але це на 14 тис. осіб менше, ніж у 2016 році.

Найбільша частка зайнятого населення України у 2017 році розташувалася у оптовій та роздрібній торгівлі/ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (21,8%), сільському, лісовому, рибному господарстві (17,7%) та промисловості (15,1%).

В Україні у 2017 році, порівняно з 2016 роком рівень безробіття населення збільшився з 9,3 % до 9,5 %, тобто на 0,2 в. п. У тому числі, збільшення рівня безробіття відбулось в таких вікових групах: 30-34 (+0,9 в.п.), 35-39 (+0,4 в.п.), 40-49 (+1 в.п.), 50-59 (+0,8 в.п.), а зменшення тільки у двох вікових групах – 15-24 , 25-29 на 4,1 в.п. та 0,4 в.п. відповідно.

Найвищий рівень безробіття у 2017 році спостерігався у населення віком 15-24 роки (18,9 %), а найнижчий – у віковій групі 60-70 років (0,1 %). У 2017 році в Україні рівень безробіття чоловіків (11,1%) перевищував рівень безробіття жінок (7,7 %) на 3,4 в. п. Порівняно з 2016 роком, рівень безробіття жінок залишився на тому ж самому рівні, а чоловіків – збільшився на 0,3 в. п.

Як виявилось, одними із основних причин незанятості в Україні у 2017 році є звільнені за власним бажанням, за угодою сторін (34,5%), вивільнені з економічних причин (23,2%) та не працевлаштовані після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів (12,2%). У 2017 році 12,2%

мають статус безробітного із-за причини не працевлаштованості після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів.

Вважаємо, що для вирішення проблем на ринку праці необхідно:

- докорінно змінити пасивні методи впливу політики зайнятості на активні, тобто сприяти створенню додаткових робочих місць, самозайнятості та перепідготовки незайнятого населення;

- створити сприятливий інвестиційний клімат, що в подальшому сприятиме зростанню робочих місць;

- створити умови для розвитку малого бізнесу;

- прийняти ряд законодавчих актів щодо регулювання трудових відносин між працівником та роботодавцем;

- здійснити постійний контроль за укладанням та виконанням колективних договорів на підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності.

Кожний вищий навчальний заклад повинен допомагати працевлаштуванню своїх випускників. Потрібно надавати можливість студентам почати свою кар'єру, перебуваючи у ВНЗ. Вважаємо, що для цього потрібно ВНЗ давати інформацію про себе через Інтернет або звичайною поштою розсилати пропозиції на прийом замовлень, різних проектів тощо. Крім того, потрібно рекламувати своїх випускників, зокрема розсилати на адреси великих підприємств і обласних центрів зайнятості повідомлення про те, яких фахівців планується випустити цього року.

Для того, щоб роботодавець захотів прийняти на роботу молодого фахівця, найпростіше дати пільги приватним підприємцям - платникам єдиного податку. Від цього буде користь державі (не треба буде платити допомогу по безробіттю) і роботодавцю: він зможе не вкладаючи особливо великих грошей, підготувати працівника для свого виробництва, і для працівника - він зможе отримати практичні навички роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Розвиток ринку праці в умовах трансформації економіки: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.07 / О.Б. Демуш ; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2007. — 20 с.
2. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи : наук. вид. / В. В. Онікієнко, Л. Г. Ткаченко, Л. М. Ємельяненко; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. – К., 2007. - 286 с. - Бібліогр.: с. 266-285.
3. Особливості забезпечення зайнятості в сільському господарстві України / Н.О. Афендікова // Вісник Київського міжнародного університету. Сер.: Сучасні питання економіки та права. – К. : КИМУ. - 2011. - № 2. – С. 21-24.
4. В.В. Кириленко, Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 193с. // ЕКОНОМІКА (навчальний посібник)
5. Закон України "Про зайнятість населення" // Закони України. Т. 1/ Ін-т законодавства. - К., 1996.-С.252-268.
6. Гречишкін В. Удосконалення державного управління зайнятості населення // Україна: аспекти праці. -2003. - № 7. - С. 17-19
7. Щорічник населення// Державна Служба Статистики // Київ – 2016.
8. Електронний ресурс: <https://kr.ua/life/570761-demohrafyia-ukraun-my-ne-umyruaischaia-natsyia>
9. Лібанова Е. М. Неформальний сектор ринку праці: визначення та методи оцінки [Текст] / Е. М. Лібанова, А. Л. Баланда // Зайнятість та ринок праці : Міжвідомчий наук. зб. – Вип. 6. – К. : РВПС України НАНУ, 1998. – С. 245–246.
10. Методологічні положення щодо визначення неформальної зайнятості населення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/18/metod_16.pdf.
11. Ведерніков М. Д. Неформальний сектор в структурі національного ринку праці / М. Д. Ведерніков// Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – № 6, т. 2.

12. Основи економічної теорії. Ажнюк М.О., Передрій О.С. - К.: Знання, 2008
- 13.Електронний ресурс:<https://dyvys.info/2017/08/31/realne-bezrobittya-zalyshayetsya-nabagato-vyshhym-za-ofitsijne/>
14. Федоренко В.Г./Ринок праці в Україні та економічні тенденції в умовах світової економічної кризи//Економіка та держава. – 2009. - №1. – с.4-5.
15. Нікіфоров П.О., Вольська А.О. Фінансово-економічні аспекти праці та боротьби з безробіттям / Фінанси України. - 2008. - №10. - С. 23-30.
16. Соколова Т.М. Структура зайнятості та безробіття: проблеми та тенденції // Україна: аспекти праці. – 2010. – №2. – С. 7-11
17. Левчук Г.В. Сучасні проблеми, тенденції та аналіз безробіття населення в Україні // Вісник Бердянського університету економіки. – № 3(7) – 2009. – С. 75-79.
18. Електронний ресурс: <http://nmrda.gov.ua/content/strategiya-modernizaciyi-ta-rozvytku-derzhavnoyi-sluzhby-zaynyatosti-vykonavchoyi-dyrekciyi>
19. Пономарьова О., Біденко Т. Реформування системи зайнятості в Україні для забезпечення конкурентних переваг національного ринку праці / О. Пономарьова, Т. Біденко // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 2. – С. 11–14.
17. Семенова К.Д. Статистика. Курс лекцій для студентів II-III курсів усіх форм навчання всіх спеціальностей (Відп. за випуск.. – Одеса: ОДЕУ, ротاپринт, 2011 р. - 140 с.)
- 20.Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 170 с.
- 21.Козарь Т.П. Сучасні проблеми державного регулювання ринку праці на регіональному рівні в Україні // Економіка та держава. – 2006. – №10. – С.78–79.
- 22.Чернега І. І. Державне регулювання зайнятості та основні напрямки його вдосконалення / І. І. Чернега // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2012. – Вип. 81(2). – с. 463-472.

23. Державна політика зайнятості: найближчі плани // Соціальний захист. - 2007. - № 4. - С.4

24. Майсюра Е.Н. Зайнятість населення і вирішення кадрової проблеми в Україні / Е.Н. Майсюра // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5. – с.166-174.

25. Ярослав Т. Економічна активність населення України: Аналіз та шляхи посилення/ Т. Ярослав//Економічний аналіз. Випуск 8. Частина 1. – 2011. – с. 201-203.

26. Маршавін Ю.М. Методологічні та прикладні засади визначення економічних втрат від професійного дисбалансу на ринку праці України/ Ю.М. Маршавін//Ринок праці та зайнятість населення. – 2013. – № 2. – с. 3-7.

27. Статистична інформація: Методологічні пояснення [Електронний ресурс] // Сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

28. Старовойтова Л. И. Занятость населения и ее регулирование: учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений] / Л. И. Старовойтова, Т. Ф. Золотарева. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 192 с.

29. Степанова В.О. Інвестиції в основний капітал та їх вплив на економіку України / В. О. Степанова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 2 (6). – С. 108.

30. Тарасенко І.О. Статистика. К.: Центр навчальної літератури, 2006 р. – 344 с.

31. Гаршина О.С. Теоретичні аспекти зайнятості трудових ресурсів та формування ринку робочої сили // Економіка та держава. – 2006. – С. 92-94.

32. Терюханова І. Н. Інваліди на ринку праці: шляхи підвищення конкурентоспроможності. // Формування ринкових відносин в Україні – 2007. – №7. – С.149-152.

33. Лугінін О.Є. Статистика праці. / Лугінін О.Є., Білоусова С.В. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 580с.